

Társa postala
plátéja a numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Ha-
vonta 110, negyedévre 320,
600, egészévre 1200
havonta 1, negyedé-
gészévre 10 dollár
értékű valuta. Hirdetési
szerint. Az „UJ KELET”
hátsági zsidóság eg-
yik Cikkünk utánnomását a for-
rás megjelölésével engedjük meg.



Bermentlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok meg-
őrzésére és visszaküldésére nem vál-
lalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Szerda, 1932. május 18.

5692. ÉV
IJJAR 12.

XV. ÉVF.
111. SZAM

Logika

Charles Rist mielőtt elutazott volna, nyilvánkozott, hogy Románia miniszterelnöke, Jorga professzor valóban nagy ember.

Amnyira nagy, hogy ő például meg sem tudja érteni, Jorga az utóbbi napokban írt egy cikket s tartott egy beszédet. A cikkben és a beszédben egyaránt támada a francia szakértőket, akik meg akarják fosztani Romániát pénzügyi függetlenségétől.

Ezt pedig Rist nem érti. Mert ugyanez a Jorga volt az, aki mint a kormány elnöke, az országba invitálta a francia szakértőket. Még pedig azért, hogy támogatásukat és segítségüket kérje. Ha valaki haragszik a franciákra, hagyjon békét nekik. De idehívni őket, segítségüket kérni és aztán rájuk mordulni?...

És Rist nem érti Jorgát. Pedig a miniszterelnöknek igaza van. Jorga ugyanis nem azért haragszik, mert Rist a pénzügyminisztérium könyveiben kótázott. Hanem azért, mert a francia szakértő pénzét nem hozott magával, csak szakértelmet. Már pedig szakértelemre a Jorga-féle szakértő kormányának igazán nincs szüksége.

Miniszter az iszlámokban

Magunkfajta polgár ember sohasem fogja megtudni, hogy milyen felemelő érzés az: miniszternek lenni. Állami autót járni. Kegyelmes urnak szólítani. Kabinetfőnökök útján parancsolni. A parlamentben a kormány padján ülni és féltékenyen visszaverni az ellenzék ostoba követeléseit. És mindezt havi kétszáz ezer lej inkasszálni...

De legalább azt sem fogjuk megtudni sohasem, milyen rettenetes érzés: ebből a háprázó magasságból az egyszerű polgári élt mélysegeibe visszazuhanni. Keserű érzés lehet.

Éppen ezért megértjük és sajnáljuk a tákarékoság oltárán feláldozott öt alminisztert. És fel tudunk háborodni azon, hogy milyen kegyetlenül emelte vissza Jorga a polgári valóságba.

Mert Jorga egyáltalán nem válogatott az eszközökben. Egyszerűen elküldte hozzájuk egyik alminiszterét, a kész lemondó levéllel. Csak alá kellett írni.

Semtanuk mondják, hogy Jorga hóhérség és a feláldozott alminiszterek között tragikus jelenetek játszódtak le. Az egyik sirva rimázkodott minisztersege meghosszabbításáért. A másik az ablakon keresztül menekült ki az aláírás előtt, a harmadik öklével verte a szaszt és csak az erőszaknak volt hajlandó engedni.

Meg kell értenünk tehát, ha a kidobott alminiszterek lamentálnak. Az egyik például odnyilatkozott, hogy nem őt, hanem másokat kellett volna kitenni. Például Ministeanu alminisztert, a lemondások végrehajtóját. Aki nem kormányba, hanem istállóba való...

Szegény alminiszterek. Igazán nem érdemelték meg ezt a rideg bánásmódot. Hiszen nem csináltak semmit.

A Pen-Club

Budapesti kongresszusán furcsa keveréke gyűlt össze a világ, helyesebben Európa országainak. A reakció Magyarországnak fővárosában, a konzervatív Akadémia dísztermében Ernst Toller, a szélső baloldali német irodalom legkiválóbb reprezentánsa melegen rázta meg a kezét Marinettiének, a fasiszma hivatalos költőjének és Galsworthy, a haladót gondolkodású és érzésű, nagy angol regényíró Pekár Gyulával parolázott.

Ugy látszik, vannak még a mai életnek és ünneplésnek és kivételes pillanatnak, amikor a szellemi tevékenység és a szellemi szabadság atmoszférájában a legkiegyensúlyozottabb ellentétek, sőt eszmei ellentétek is barátságosan ölelkezhetnek össze.

Ennek az ünneplésnek pillanatnak a jelentősége napjainkban különösképpen kiemelkedő. Az irodalom hajdani szellemi egyetemesége ugyanis napjainkban teljesen felbom-

Fasiszta terrorszervezet tagjai követték el a merényletet Inukai Japán miniszterelnök ellen

A hadsereg elléli a merényletet. A hadügyminisztert is meg akarták ölni a felfegyverzett hadnagyok és kadettek. A mikádó Takayashi pénzügyminisztert bizta meg a kormány vezetésével

London, május 17. Tokiói jelentés szerint öt tengerésziszt és a tengerész-hadapródiskola 13 kadettje önként jelentkeztek feletteseik előtt s beismerték, hogy az Inukai miniszterelnök elleni gyilkos merényletet együttesen követték el. A merénylő hadnagyok és kadettek egy titkos fasisztaszervezet tagjai. A titkos társaság a múltban is több ízben követett el politikai merényleteket vezető államférfiak ellen.

A japán admirális és a hadsereg vezetősege hangoztatja, hogy a fegyveres erő elítéli a gyilkosságot s teljesen távol áll a merénylettől. A terrorselekmény elvakult fiatalemberek műve volt, akik mögött nem állnak komoly férfiak és tömegek sem.

A terroristák a hadügyminiszterrel is végezni akartak s a miniszter csak azért maradhatott életben, mert a felfegyverzett csoport nem találta lakásán. Inukai miniszterelnök bekövetkezett halála foly-

tán a kormány a császárnak felajánlotta visszalépését. A mikádó a kormány lemondását egyelőre nem fogadta el s közölte, hogy a kérdésben a titkos tanács meghallgatása után fog dönteni. Hivatalos közlés szerint Japánban most nyugalom van, de a tőzsdéket nem nyitották ki.

Újabb jelenté szerint a japán császár Takayashi pénzügyminisztert bizta meg a kormányelnökség ideiglenes vezetésével.

A fontosabb középületeket katonai karhatalom őrzi Tókióban. A tőzsdék még ma sem nyitak meg.

A nyomozó hatóságok arra törekednek, hogy a gyilkos merénylet és a politikai összeküvés egész hátterét megvilágítsák.

Egyidejű jelentés szerint a keletkinai vasutvonal mentén a guerilla-harcok állandósultak. A japánok nagyarányú hadműveletekre készülnek a kínai bandák ellen.

A gazdasági világválság orvoslását sürgették a Kisantant belgrádi konferenciáján

Végetért a három Kisantant-állam külügyminisztereinek belgrádi tanácskozása. A dunai konföderációt még mindig hajlandó támogatni a Kisantant

Belgrád, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A kisantant konferencia tegnap este véget ért. A tanácskozások végeztével a sajtó számára a következő hivatalos kommuniké adták ki:

„A három külügyminiszter megállapította, hogy az előző konferenciák határozatai továbbra is megfelelnek a helyzetnek. Véget kell vetni annak a gazdaságpolitikanak, amely káros tart fenn az európai államokban, amelyeknek mind-egyike ellentmondó intézkedéseket léptet életbe, anélkül, hogy egyik törődne a másikkal. Az ilyen intézkedések lerombolják a gazdasági és pénzügyi közlekedés eszközeit és haszatlanná teszik az évszázadokon át teremtett gazdasági és pénzügyi intézményeket. Az ilyen metodusok a mult primitív rezsimjéhez vezetnek vissza, ami sajnálatos visszahanyatlást jelent.

Minthogy a követendő gazdasági politika tekintetében nincs egységes álláspont, a kisantant miniszterei jónak látják elállni bármilyen kezdeményezéstől.

Hajlandók azonban résztvenni bármilyen akcióban, amely ezt a célt szolgálja. A három külügyminiszternek az az érzése, hogy a gazdasági együttműködést szerényebb regionális megegyezéssel kellene elkezdni. Ezért már az első pillanattól fogva akceptálták a francia javaslatot a dunai konföderációt illetően és hajlandók ennek megvalósításán dolgozni, kizárva minden politikai hátsó gondolatot. Remélik, hogy ha ez a kombináció sikerülne, úgy ki lehetne később szélesíteni általános megegyezéssé. A külügyminiszterek megállapítják, hogy a kaotikus nemzetközi gazdasági helyzet súlyos pénzügyi nehézségeket idézett elő, amelyeket haladéktalanul orvosolni kell.”

A kisantant következő konferenciáját Csehszlovákiában fogják megtartani.

— Megállapították a Lindbergh-fiu elrablónak kiletét. Londonból jelentik: A Newyork Times szerint a newjerseyi rendőrség megállapította a Lindbergh-fiu elrablónak kiletét.

ellen foglaljon állást.

Bizonyos, hogy a Pen-Club budapesti kongresszusán más természetű állásfoglalások is el fognak hangzani. Marinetti minden bizonnyal nem fogja a szociális igazságot és a békét hirdetni. Am ellenére is megállapítható, hogy Európa valóban kimagasló nagy szellemei ma mind a haladás szolgálatában állanak. E szellemnek kimagasló volta azonban talán nem volna olyan kézenfekvő akkor, ha harcaikban és követeléseikben nem találánának erőteljes ellenfelekre. A szellemi harc szellemi tisztázódásokra vezet.

S a világ mai konstrukciójában nagyon fontos, hogy ez a szellemi tisztázódás legalább a társadalmak vezető rétegeiben mi né hamarabb végre menjen.

S ebből a szempontból nézvést, a budapesti Pen-Club kongresszusa sok érdekes

KÜLPOLITIKAI FIGYELŐ

A három alternatíva

A nagy várakozások izgalmi leheggadtak. Annyira leheggadtak, hogy a júniusi lausannei értekezlet elé már inkább székszisúket, mint merényileket fordítják a világpolitika eseményei nek hivatásos figyelői.

Ez a leheggadás azonban nem egyben a megbékélés szimptomája, sőt ellenkezőleg: veszedelmesebb jel, mint maga az izgalom. Mert míg az izgalom tart — a várakozás és a remény is tart Kétségbeesítő viszonyok között azonban a várakozás és remény elmaradása a negatív lelki atmoszférája körül jegecesedik ki, egy olyan társadalmi erjedésnek kezdete tehát, mely a meglévő, de ki nem használt lehetőségeken túl — az illegális megoldások felé kacsint.

Mig az embereknek illuzióik voltak a leszerelési konferencia sikerét illetőleg: a legszörnyűbb nyomor felett is ott vibrált a közeli változás reménységének halvány rózsaköde. Ma már ez az illuzió szétfoszlott: tudjuk, hogy a leszerelés művét a konferencia jelenlegi összetételű plenumától nem lehet várni.

Ma már az is valószínűnek látszik, hogy azok a nagy reménységek, melyeket a francia választások eredményeitől vártunk: inkább a vágyak és óhajok forrásától fűtöttek voltak, mintsem a tények erejére támaszkodhattak volna.

A nacionalista—soviniszta—reakciós pártok ugyan számszerűleg tényleg súlyos vereséget szenvedtek, de viszont a baloldali pártokat világnézetileg olyan távolságok választják el egymástól, a mely távolságok a baloldali polgári és a jobboldali polgári pártok között nem áthidalhatatlanul szélesek.

Herriot baloldalisága egy alapján véve széplelkű humanista baloldalisága amelyet nem fűt a jelenlegi társadalmi rendszer fenntarthatóságának tagadása. A radikális szocialista képviselők egy tekintélyes hányada épen úgy érdekelve van a francia nehézipar osztalékáiban, mint a legszélsőbb jobboldali pártok politikusa.

Herriot maga valóban szeretne Németország és Franciaország között valamilyen formában közeledést létrehozni, de anélkül, hogy Franciaország elzárkozó gazdasági érdekeiből valamit is fel kellene adnia.

Ilyen formán nincs sok kilátás arra, hogy a szocialisták az új kormányban helyet foglaljanak s ezáltal egy szilárd baloldali kormányzás lehetőségét hoznák létre. Ha pedig ez nem fog sikerülni — az előjelek szerint aligha fog — akkor a francia politikában minden marad a régiben: a lefegyverzés álma végleg a kutba esik s Németországban a kétségbeesés és éledegetlenség végre ki fogja robbantani a már annyiszor prolongált polgárháborút.

A francia szocialisták a francia hadügyi költségvetés lényeges leszállítását követelik. Nagy kérdés, hogy Herriot pártja eme feltétel alatt hajlandó lesz-e együttműködni a szocialistákkal. Ha ez — valami előreláthatatlan kedvező fordulat révén — bekövetkezne, úgy természetesen a lausannei konferencia kibontakozási esélyei is megjavulnának. Megjavulnának pedig azért mert a megtakarított, hatalmas hadügyi kiadási tételből a francia állam lehetne betölteni azt az ürt, melyet a német jóvátételek elmaradása okoz.

us elseje és 7-
alatt meglátogat-
an, vagy annak
okát, történelmi
iparvállalatokat
nek. Az iskolai
június 10—12.
ötödik osztályok
3-án kezdődnek.
fárgya a román
ig, míg a szóbeli
francia nyelv.
ldrajz, továbbá
ureátusi vizsgá-
en június 25-én

rendeletet adott
a középiskolák-
sználhatók más
ok, amelyeket a
ok. Az ellenőrző
utastitást kapták
ban erélyes fel-

teni az teket?

us 14. A Lupta
eti Bank interve
szternél azírán.
radályozza meg
6s. Az országba
lás szerint nem
a spekuláció
en az intérekei-
e, hogy a kor-
zakokat, akiknek
tokukban, hogy
t, amelyeket a
amán fogják be-
fizetési köte-
ére a Nemzeti
sege mellett ki-
kat, amelyekkel
szabad spekulá
eskedelmet szí-
zik, mert a leg-
veszély-momen-
ata biztonsága
mát csupán egy
z azonban nem
zeti Bank meg
felkezik.

mas vihar acon

us 14. Galacon
ühöng. Valóság-
felhőszakadé-
e számos ház-
ablakot betört.
horgonyról, a
lályozza, a te-
megzavarta és
vetelt.

kész le- teri tár-

us 14. A Dimi-
kereste Iones-
minisztert, aki
e a kormány-

lenni, — vá-
nem is ragasz-
k. Sőt, ellenke-
esekkel, hogy
met átadni, ha
re van. Az ősz-
am, felajánlot-
st is minden
gyok tárcámat

k Fränkel La-
snádi katoná-
ját dr. Klein
lőterjesztésére
ábra helyezte.

ET LELKE: ET LELKE:

Lapkiadó 22.
Str. Baron L.
Telefon 2-77

A francia szociálisták kormányzati feltevélei elfogadásának továbbá nemcsak a német belpolitikai viszonyok enyhülésére volna nagy befolyása, hanem magára a leszerelési konferenciára is. Egy, a francia határokon belül önkéntesen végrehajtott fegyverkezési redukció a gyakorlatban talán sokkal inkább lehetővé tenné a lefegyverzés megvalósulását, mint magának az elvnek érvényesülését.

E pillanatban ennek a kedvező kombinációnak realizálása az elképzelések vonalán mozog, — ám az elképzelések, ha van is a valóságra átszerelhető bázisuk: a tényekben és eseményekben könnyen bizonyulhatnak fantasztikumoknak.

Minden azon fordul meg hogy Herriot és pártja fel tudja ismerni a világválság fokozódásával egyenes arányban fokozódó szociális rengések világpolitikai jelentőségét s hogy az idealista humanizmus tisztára érzelmi és hangulati mesgyéjéről át tud-e fordulni a radikális tettek vonalára.

Mert, hogy a világválság — minden optimista frazeológia és ezer kapkodó szánálási terv ellenére is — egyre fokozódik, az kétségtelen, de egyáltalában nem csodálatos. A szánálási tervek csupa olyan emberektől erednek, akik megcsontosodott előítéletektől vezetettek: a békebeli kapitalizmus restaurálás eszközeivel próbálnak szembe szállani a mai gigantikus adottságokkal. Ezek a csodaszerek azonban semmit sem használnak. Átmeneti pénzügyi enyhülésektől eltekintve, amelyeket itt-ott az arany-alap feladásával, vagy részlet-inflációval érnek el, — a gazdasági életben semmiféle javulás nem észlelhető, sőt a nyomor mindenütt mélyül és forrongva emeli fel a fejét.

Egy amerikai képviselő a napokban munkásforradalommal fenyegette meg a washingtoni parlament urait. Ez a képviselő tulajdonképpen rosszul fejezte ki magát, mert a gazdasági válság s a belőle eredő nyomorúság és deklaszálódás immár nem kimondottan a fizikai munkásság szociális ügye, hanem sokkal inkább a ma középosztályé, mely a proletarizálódás örvényébe minden átmenet és lelki előkészület nélkül zuhan világszerte. Egy megállapítás szerint a forradalmak felfalja saját gyermekeit; ma ott tartunk, hogy a polgári rend is a saját gyermekeit falja fel.

A középosztály eme deklaszálódásának, kétségbeesésének egyik világszimpotója a fasiszta terrorizmus erősödése a világ minden tájékán. Kétségbeesett középosztálybeli egyének már csak egy új háborúban látják a menekülés és a kibontakozás lehetőségét. Ez a kétségbeesett hangulat, a történelem irányvonalát felismeri képtelen, szellemi zavarosság nyomja a kezükbe a bombákat és revolvereket s ugyan ez a hangulat kényszeríti a nemzetközi imperializmust és még inkább a nemzetközi fegyverkezési ipart arra, hogy az idealista béketörekvéseket elgáncsolni igyekezzék s a békés uton, a szociális reform útján létrehozható kibontakozás helyett új háborúk véres kibontakozási lehetőségét vetítse a történelmi végzet falára.

A közeljövő világpolitikája e két kibontakozási út élesen megrajzolt határvonalai között fog lezajlani. Vagy reform, illetőleg mélyreható változás áll be a népek egymásközötti viszonyában a legközelebbi időben már, főleg gazdasági vonatkozásokban, vagy pedig az ultima ráció barátság eszközeinek alkalmazása következik ismét, mely azonban csak a halált és pusztulást, nem pedig a problémák megoldását hozhatja magával. A harmadik lehetőség csak az összeomlás lehet. De ez az összeomlás egyben a mai uralkodó civilizációs rendszerek összeomlását is jelentené.

Hogy a három alternatíva közül melyiknek alkalmazására kerül sor, az nagyon sok tekintetben az amerikai és európai államférfiak, illetőleg megbízók legközelebbi magatartásától függ.

Sok reményt nem fűzhetünk immár hozzájuk; ma már sokkal inkább a dolgok kényszerítő ereje az, ami döntő erővel befolyásolhatja az eseményeket. Illetőleg a francia politika kedvező alakulása is teremthet olyan atmoszférát, amelyben egy átmeneti kibontakozás elemei adva lehetnek.

De fellengző reményeket nem kell és nem is szabad fűznünk ehhez sem.

Salamon László.

Molnár Jakab

Írta: dr. Klein Miksa

„Verochak Adonaj esz hoodam...“ Az Örökkévaló eltávolít egy embert és nagy elhagyatottság támad a földön. Egy ember halt meg hirtelen, váratlanul, — és úgy érzem, hogy ebben a kis zsidó közösségben, amelyben élek, — az elhagyatottság érzése vett erőt a lelkeken.

Molnár Jakab testvéri jóbarátom volt. Szerettem és tiszteltem őt. Harmónikus barátságunkat nem zavarta meg soha semmiféle esemény, s most mélyen megrendült lélekkel hadd áldozok emlékének pár kegyeletesszóval.

Molnár Jakab igaz, jó ember volt. Nem az iskola nevelte őt jó emberre, hanem az élet bölcsessége. Küzdelmes ifjúkorától kezdve megszakítás nélkül dolgozott és biztos kézzel irányította vállalkozásait. Munkáját siker koronázta. Az anyagi előrehaladás lehetővé tette számára, hogy részt kérjen és részt vegyen a közélet munkájában és boldog szeretettel állapítom meg, hogy a kolozsvári zsidó társadalom kevés ilyen melegszívű, kollektív érzésű, cselekvő áldozatkészű férfit termelt ki, — mint aminő az én drága, elhunyt barátom volt. Amidőn a Tarbut gimnázium elnökévé megválasztották, akkor a zsidó ifjúság taníttatása végett erén felül áldozott anyagiakban, — munkában, időben, energiában. Szerette a zsidó ifjúságot, gyönyörködött azok előretörésében az ismeretek mezején és a tantestületnek tulságosan engedékeny barátja volt. A Tarbut gimnázium felett egyre sulyosodó viszonyokat már nem bírta legyűrni s engem szemelt ki utódjául, hogy vezessem én tovább az ő munkáját, de mellettem maradt, támogatott anyagilag és erkölcsileg, mert a tanuló zsidó ifjúság érdekét szent célnak tekintette. Nem is volt a zsidó gimnáziumnak őszintébb, igazibb barátja, — mint Molnár Jakab. Az összes zsidó jótékonyági intézmények benne mindig áldozatkész támogatóra találtak. Sokszor mondtam nekem „A vagyon kötelezi is az embert, adni kell, támogatni kell minden jóakaratú törekvést, mely az emberek szenvedéseit akarja gyógyítani.“ Ezt az elvet nemcsak hirdette, hanem gyakorolta is. Szerényen, feltűnés nélkül élt, dolgozott és áldozott a közélet terén.

Szívósság és nemes egyszerűség a legjellemzőbb tulajdonságai és ezzel magyarázható, hogy közéleti működésében sok barátára tett szert. Békét akart teremteni felekezete körében, mert mint gyakorlati ember kellőleg tudta értékelni azt a nagy kárt, amit a viszálykodás és a széthúzás okoz az erdélyi zsidóság kebelében. Ezért volt a békesség harcosa, ezért kereste a békés kiegyenlítődés útját mindenben.

Az impériumváltozás után ő is megérezte a történelmi szükségesség parancsát, hogy keresni kell a lelki közeledést a többi országrészek zsidóságával és ezen keresés útján jutottunk el a Bne Brith rend IX-ik Distriktjébe. Ő vezetett el minket tizünket Bukarestbe és lettünk tagjai e nemes tradíciójú rendnek, hogy átlántságú a rend szellemét, célkitűzéseit ide Erdélybe is, hogy megteremtjük önerőnkkel azt az átfogó szervezetet, amelyben egyesíteni lehet minden jóra törekvő zsidó embert a kollektív célok életbe hívására.

Ünnepe volt a felavatás napja a romániai zsidóságnak, mert ekkor találkoztunk a regáti testvérekkel először a szeretet és a testvériség jegyében. Őt választottuk meg a Salom páholy elnökének, ő volt az alapító. — s ma öt év után, boldog érzéssel lelkében vett részt a temesvári páholy pár hét előtti felavatásán, mert e kollektív zsidó munkának ő volt a megindítója itt Erdélyben s megadatott neki, hogy a keretek kiépítésének befejező ünnepe során részt vehessen.

Becsületessége, szótartása, komolysága, szolgálatkészsége voltak életének jellemző tulajdonságai és ezért egész közéleti működése alatt nem ellenséget, hanem barátokat, tisztelőket szerzett magának.

Egy ember tért be az örökélet országába, hogy elvegye jutalmát a földön való sáfarkodásának, — kísérjük ki őt könnyeinkkel, sirassuk meg, hogy ilyen

szűkmarkuan szabta ki életét a kikutathatatlan sors akarata, de kísérjük el azzal a tudattal, hogy élete és működése példaadásul maradjon nekünk, mert a jó emberek élete és működése áldásul marad a még itt maradtoknak.

Bucsumom téled drága testvérem, igaz jóbarátom, Molnár Jakab, az összes zsidó intézmények nevében és legyen emléked áldással, legyen munkás életed jutalma a csendes pihenés. Az örök kelet fényessége ragyogja be emlékedet. Amen!

Arad, május 17. Molnár Jakab, az Erdélyi Szénbánya volt igazgatója kedden reggel Aradon váratlanul meghalt. Hétfőn délután hirtelen rosszul lett és a gyors orvosi segély és hozzátartozói gyöngéd ápolása hiábavalónak bizonyult. Reggel hat óra után Molnár Jakab szívtrómbózisban elhunyt. A halálhíret azonnal közölték a megboldogult kolozsvári rokonival és azokkal az emberbaráti intézményekkel, amelyeknek Molnár Jakab alapítója és nagylelkű istápolója volt. A hír széles kö-

rökben döbbenetes részvétet keltett. Molnár Jakabot a munka, a szeretet, a jótékonyosság, a kultur-támogatás szálai fűték Kolozsvárhoz, születési helyéhez. Itt dolgozta föl magát ugyyszólván gyermekkorától, saját erejére támaszkodva, a társadalmi és közgazdasági élet jelentős tényezőjének. Tizenhét éves korában lépett a Bognár és Szántó cég szolgálatába, amelynek cégjegyzője lett. A cég erdélyi szerte ismert és közbecsült főnökeként, Szántó Bertalannak halála után, 1903-ban a cég igazgatójává lépett elő, 1918-ban megalapította Szántó Miklós és dr. Szántó Zoltánnal az Erdélyi Szénbánya Részvénytársaságot. Tőle ered a villamosmű-főléptésének terve, amely Kolozsvár közgazdasági életének új lendületét adott.

Kulturális és jótékonyági téren rendkívül sokat köszönhet neki a város zsidósága és a lakosság minden rétege. Alapítója volt a Zsidó Nemzeti Szövetségnek és egyidőben tagja a Kisintéző Bizottságnak. Alapítója a Tarbutnak, amelynek ügyét különösen a szívén viselte. Nem volt közéleti akció, amelyből nem vette volna ki bökkenőt és áldozatkészen a részét. 1931. év végén átköltözött Aradra. Csütörtökön Kolozsvárra hozzák a holttestét és itt hantolják el.

Halálát özvegyén, született Tauber Elizán és huszonhét éves építész fián, Imrén kívül kiterjedt, tekintélyes család gyászolja.

Az amerikai képviselőházba indítványt nyújtottak be egy valutáris világgonferencia összehívásának kezdeményezésére

London, május 17. Washingtoni jelentés szerint Borah szenátor, a szenátus külügyi bizottságának elnöke is támogatja azt a javaslatot, hogy az amerikai kormány mihamarabb kezdeményezzen világgonferenciát az aranykérdés és a valutáris problémák rendezése ügyében.

Az indítványt a washingtoni képviselőházban már benyújtották.

Az angol alsóházban a költségvetés tárgyalása során Winston Churchill kérte ha-

sonló ügyben a kormányt kezdeményezésre. Hangoztatta, hogy ezeket a kérdéseket csak az összes államok együttműködésével lehet rendezni. A világnak szerinte nem kis helyi hitelek, hanem a világteremtést komolyan előmozdító nagy világhitelre van szüksége. Churchill annak a reményének adott kifejezést, hogy Amerika és Anglia együttes kezdeményezése esetén az elutasító álláspontra helyezkedő Francia ország is revideálni fogja állásfoglalását.

Sikkasztás miatt a vádlottak padjára ültettek egy miniszterelnököt Litvániában

Hivatalos hatalommal való visszaélés és sikkasztás vádja Petrulis volt miniszterelnök és pénzügyminiszter ellen

Kovno, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A legfőbb semmitőszék május 10-én kezdte meg Petrulis professzor bűnpéretét, Petrulis 1922—1925 között miniszterelnöke és pénzügyminisztere volt Litvániának. A vád szerint pénzügyminiszteri minőségében több ízben visszaélt hivatalos hatalmával és különböző alapokat tulajdonított el, nagy károkat okozva ezáltal az államkincstárnak. A pénzügyminisztérium, mint polgári magánvállaló 625 ezer francia frank kártérítést követel a volt miniszterelnöktől, akinek perét zárt ajtó mögött, teljesen titkos üléseken tárgyalja a legfőbb semmitőszék egyesített tanácsa.

A tárgyalásra több mint 80 tanút idéztek meg. Valamennyien vezető szerepet játszanak Litvánia politikai és pénzügyi életében. Közöttük van Valdemaras volt diktátor, Galvanuskas volt miniszterel-

nök, Jurgutis professzor, a litván Nemzeti Bank volt kormányzója stb. A jövő héten előreláthatólag ítélethozatalra kerül sor. Az ítélet íránt, amely megfelelőbezheterlen, óriási érdeklődéssel tekint az egész litván közvélemény.

— Bombayban tovább tartanak a zavargások hinduk és mohamedánok között. Londonból jelentik: Bombayban tovább tartanak a véres harcok hinduk és mohamedánok között. A halálos áldozatok száma megközelíti az ötvenet. Hatszáz súlyos sebesültet szállítottak kórházba. A rendőrség még mindig képtelen a tömegek fékentartására. Bombay kormányzója megszakította szabadságát s visszatért a városba, hogy irányítsa a karhatalmat.

Magyar Színház

Székelyhidy Ferenc

vendégszínház

Mosoly országa

pénteken este 9 órakor

Bizonyos, hogy léteznek sok jó gyártmányu harisnya

De önnek asszonyom egy olyan harisnya kell, amelyben nyugodtan megbízhat, amelyben biztosan érzi magát, hogy a szem nem fog lefutni, semilyen körülmények között sem. A nők tizezrei igazolják, hogy ilyen az

ÁDY

Közel tizenkét napról-napra Szász Endrével egy kódások, viták és tette. Körülöttünk zúdít arama rohan, szóródunk és csodaszóra hajít. Csodaszóra és felszínre zúnik, hová kanyarogott el előtt fiatal élet; ez a rejtett problémája, ez az örömlökben szegény áldás élet!

Szász Endre egy bor kulturéletének vérmérséklete, más nyelvekre, az ambíciók és tizenkét év alatt az egyéni érintke sem politikai, sem soha nem éleződ Szász Endre, aki újságírást és immortet és a magyar köztárában, soha egy bosszus kitétel, szóval nem bántott hagyományait, külsőit.

És ha bennünket tufások értek, akkor mindig hallani és okor is, ha a sérelm nem jelentettek sorzettségével. Tárgyilemü, becsületes ha

Negyed évszázad Endre beállott a mesterségét műve a sokréti, ellentétes és magyarázótt, letelesség, az emberiség pontjainak kereteibőlki természetiek, szőlők, akár színésbírálók, egyképen fűti és irányítja. Tízévezetes, nyugodt szempontjaikban, Bizek, Apja is író, volt, Szász Béla dr. men a filozófia tanle" című napilap szfordításait a Magyar mia adta ki, mint kkat. Két nagybáty Szász Domokos refermagyar irodalom ki a családfán ott van forradalom jelentős roly, aki Kossuth Lamitkára volt, korá tudósa, a forradalmi tora. Nem szabad k Szász Zoltán, a hírn a magyarországi ket idejében ugyszólván kulturerember megbán a tervezett numerus asszimiláns magyar ban az időben a kér

Ilyen virágos kert Endre, egy nemes almodott család méltó Ujságírói pályafutása egy rövid strófában

— Első éves joghatem különböző családlyóiratok szerkesztőkor az Előre! című detést olvastam. „Hallgató könnyebb hitására felvétetik.“ Lást és egy heti próbatk. Elmúlt a hét és nál, Pártos Kornélnál, kifelé erősnék mutat

— Beváltam, kérem — A legteljesebb í a szerkesztő-kiadó. F leg is megkapja.

Ez szombaton volt, korona ötven fillért kkon löverseny volt. Kresetemet elvitték a későbbi keresetei sem zsebében). Dagszto hogy Erős Vilmossal, sőbbi jogász munkat Adolffal, a Frankfur külpolitikusával egy dolgozhattam. A lap n átkerültem az Ujságh barátaim Harsányi Zs napilapot gründoltak,

SZÁSZ ENDRE JUBILÁL

1907—1932

Közel tizenkét esztendeje, hogy majdnem napról-napra ülök egy asztalnál Szász Endrével egy-két órát csöndes okoskodások, viták és kritizálások között. Körülöttünk a történelem megduzzadt árama rohan, néha magunk is belecsodálunk és esodálkozunk, ha az ár száraza rajta hajt. Csodálkozunk, hogy volt nekünk és felszínre maradtunk, bámulunk, hogy fiatal krónikások voltunk, az élet; ez a rejtelmekkel teli, ez a sok problémájú, ez az ellentétekben gazdag, örökökben szegény, ez a feszült, tragikus élet!

Szász Endre egy másik kisebbségi tábor kulturális reprezentánsa, más a jellemzője, másképp rezonál az eseményekre, az ambíciói mások, az ideáljai is. Tizenkét év alatt ez a különbség sem az egyéni érintkezésben, sem a tollán, sem politikai, sem szakmai beszédeiben soha nem éleződött személyeskedéssé. Szász Endre, aki Kolozsváron kezdte az újságírást és immár huszonöt éve vesz részt a magyar közélet és közéleti irányításában, soha egy gunyos jelzővel, egy bosszus kitétellel, egyetlen fölénykedő szóval nem bántotta a másik nemzetiség hagyományait, különöségeit és intézményeit.

És ha bennünket sérelmek és megaláztatások értek, akkor az ő tiltakozó szavát mindig hallani és olvasni lehetett. Olyankor is, ha a sérelmek és megaláztatások nem jelentettek sorsközösséget az ő nemzetiségével. Tárnyilagos, emelkedett szellemű, becsületes harcos. Igaz krónikás.

Negyed évszázad múlt el, hogy Szász Endre beállott a napi krónikárok közé. A mesterségét művészeté nemesebbé és sokrétű, ellentétes életet, melyet bíralt és magyarázott, leegyszerűsítette a tisztesség, az emberiség, a jószándék szempontjainak kereteibe. Írásait, akár politikai természetűek, akár eseményekről szólók, akár színészetet, vagy irodalmat bírálok, egyképpen a tisztaság szellemű és irányítja. Tiszta formájukban — élvezetes, nyugodt stílus — és tiszta szempontjaikban. Bizonyára örököltségek ezek. Apja is író, filozófus és újságíró volt, Szász Béla dr. a kolozsvári egyetem a filozófia tanára, régebben a „Kelet” című napilap szerkesztője, Longfellow fordításait a Magyar Tudományos Akadémia adta ki, mint kimagasló műalkotásokat. Két nagybátyja Szász Károly és Szász Domokos református püspökök, a magyar irodalom kiválóságai. És fölfelé a családfán ott van nagyapja, az 1848-as forradalom jelentős tényezője; Szász Károly, aki Kossuth Lajos kormányának államtitkára volt, korának legnevesebb jogtudósa, a forradalmi alkotmány kodifikátora. Nem szabad kihagyni unokafivérét Szász Zoltánt, a hírneves magyar író, aki a magyarországi keresztény kurzus első felében ugyiszlán egyedül tiltakozott a kultúrember megbántott lelkiismeretével a tervezett numerus klausus ellen. Az asszimiláns magyar zsidó publicisták általában az időben a kérdés előtt — elbujtak.

Ilyen virágos kertből került ki Szász Endre, egy nemes alkotásokban megfinomított család méltó tagja.

Újságírói pályafutását mondja el ő maga egy rövid strófában:

— Első éves joghallgató voltam, mögöttem különböző családi és gimnáziumi forróiratok szerkesztői méltóságával, amikor az Előre! című napilapban apróhirdetést olvastam. „Intelligens egyetemi hallgató könnyebb hírlapírói munka ellátására felvétetik.” Megpályáztam az állást és egy heti próbamunkára beállítottak. Elmult a hét és jelentkeztem a kiadónál, Pártos Kornélnál. Belül reszketve, de kifelé erősen mutatkozva kérdeztem:

— Beváltam, kérem?

— A legteljesebb mértékben — felelték a szerkesztő-kiadó. Fizetését visszamenőleg is megkapja.

Ez szombat volt, az utalványon hét korona ötven fillért kaptam, másnap Zsuzsanna lóverseny volt. Kimentem és első keresetemet elvitték a lovak. (Szász Endre későbbi keresetei sem melegek voltak a zsebében). Dagasztotta az önértetemet, hogy Erős Vilmossal, a Pesti Hírlap későbbi jogász munkatársával és Storfer Adolffal, a Frankfurter Zeitung későbbi politikuskával egy szerkesztőségben dolgozhattam. A lap nem sokára megszűnt, átkerültem az Újsághoz, majd amikor barátaim Harsányi Zsolt és Ince Sándor napilapot gründoltak, átmentem hozzájuk.

Ez a lap is befagyott, akkor Váradra és Pesire mentem rövid időre, mert megindult a „Kolozsvár” című napilap, ahol Indig Ottót már voluntörnek adták mellém. Aztán újra vissza az Újsághoz, amelynek Zágony István bevonulása után 1915-ben a felelős szerkesztője lettem. Az impériumváltás után az Újságot megvette az Ellenzék részvénytársaság, átjöttem az Ellenzékhez, ahol két esztendeig voltam szerkesztő. Nyolc éve, hogy a Keleti Újságnál vagyok.



A huszonöt esztendő így oszlik meg: hét év a békéből, de ezek az esztendők a balkáni háborúkkal már előregzési a nagyháborúnak, négy év háború, aztán forradalom, új államalakulás, kisebbségi elhelyezkedés, gazdasági krízis, Újságíró-tól legtöbbet követelő idők, energiát, tájékozódást, egyéni érdekek háttérbe szorítását parancsoló esztendők. Szász Endrében ezeket a kvalitásokat becsülheti a magyar közönség.

Mi az embert és kollegát becsüljük és szeretjük benne. Puritán egyszerűségét, jószágát és készségét. Juniusban jubilálni fog. Erre az ünnepségre Erdély szellemi élete oda fog járni Erdély legérdemesebb publicistájához és kívánni fogja neki a terület kulturális érdekeiben, hogy életének jövő évtizedei kiteljesüljenek erőben, munkaderében és friss alkotóképben teljenek.

Szabó Imre.

Ghica külügyminiszter lemond, mert Caillaux ellen vallott hazaárulási perében?

Az új francia kormány pénzügyminisztere Caillaux lesz, akinek minisztersége lehetlenné teszi Ghica helyzetét

Bucuresti-Bukarest, május 17. Ma reggel 7 órakor, a Simplonnal visszaérkezett a fővárosba Ghica külügyminiszter, aki a hét folyamán tájékoztatni fogja a sajtót a kisanant belgrádi konferenciájáról.

A Curenul tudni véli, hogy Ghica május hó folyamán feltétlenül lemond és ennek érdekes magyarázatát adja. A lap

szintén a külügyminiszter visszalépésének oka a francia választások eredményében és a francia baloldal győzelmében keresendő. Franciaországban radikális szocialista kormány fog alakulni, amelynek pénzügyminisztere Caillaux lesz. A Caillaux és Malvy ellen annakidején indított ha-

zaárulási perekben a vád egyik főtanúja Ghica lett volna, aki akkor a párizsi követség tanácsosa volt. A Curenul azt hiszi, hogy Ghica ezért lesz kénytelen lemondni a konzekvenciákat, mert kényes helyzetbe kerülne az új francia kormány nyal szemben.

Megrázó kettős öngyilkossággal végződött Désen egy gyermekszerelem

Szigeti Mancsi és Pongráz Gábor tragikus szerelmi öngyilkossága. Senki nem akarta elválasztani a 17 éves leányt és 19 éves fiút, mégis öngyilkosságot követtek el

Dej-Dés, május 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrendítő szerelmi tragédia játszódott le Désen, mely két, szinte még a pubertás korában élő gyermek halálával végződött. A kettős öngyilkosság, mely inkább két naiv gyermek szerencsétlen könnyelműségének mint szerelmi tragédiának nevezhető. Szigeti Mancsi 17 éves lánykát és Pongráz Gábor 19 éves munkanélküli textilkereskedő segédet vitte el az élők sorából és a két fiatalnak az az utolsó kívánsága, hogy temessék őket közös sírba, meg is magyarázza a megdöbbentő esemény szomorú hátterét.

Pongráz Gábor, Pongráz Antal nyugalmazott mozdonyvezető fia néhány hónapja udvarolt Szigeti Mancsinek, aki Szigeti Lajos városzerte ismert építési vállalkozó nagyon bájos és népszerű lánykája volt. A két gyerek közeledését a szülők nem ellenezték, de nem is vették komolyan, éppen fiatalosságuk miatt.

Pongráz Gábor három hónappal ezelőtt állását veszítette és azóta a kislány édesapjának építési munkálatainál foglalatzkodott.

Igy a fiatalok sokat lehettek együtt és a gyerekszerelmek lassan komoly szenvedéllyé bimbóztak ki bennük.

Az állandóan együtt sétálgató és szó rakozó fiatalokat senki nem akarta elválasztani egymástól. Nem sejtették tehát senki, hogy milyen tervekkel kövacsólnak, amikor szombaton délután együtt távoztak el szokott sétájukra. Késő este azonban a lány szülei aggódni kezdtek. A kislány már kora este otthon szokott lenni.

Az éjjeli órákban az egész várost felkeltették az eltűnt lányka után.

A fiú szülei nem nyugtalankodtak, mert Pongráz Gábor gyakran biciklizett át Bethlenbe egy barátjához, ahol a vasárnapokat töltötte.

Vasárnap reggel Szigeti építész megjelent a rendőrségen, ahol jelentést tett a lányka eltűnéséről. A rendőrség azonnal bevezette a nyomozást, de eredménytelenül. Délután két órakor a rendőrségen két paraszt gyerek jelentette, hogy

a Dés határában levő Bunguz erdőben egy fiatal nő és egy fiatal férfi hullájára bukkantak.

A rendőrség azonnal kivonult a helyszínre, ahová magukkal vitték Szigeti Mancsi szüleit is.

A szerencsétlen emberek megdöbbenve és hangos zokogás közepette ismerték fel a holttestben lányukat, a mellette fekvő fiúban pedig Pongráz Gábort.

Az azonnali helyszíni vizsgálat megállapította, hogy a tragikus öngyilkosság szombaton este hat és hét óra között történt. A fiú és a lány kimentek az erdőbe. A tisztáson Pongráz Gábor levetette kabátját és a fűre terítette. Mindketten leheveredtek.

Pongráz Gábor, a kezében talált Steyr revolverével halántékán lőtte Szigeti Mancsit, aki azonnal meghalt. Ekkor magaellen fordította a fegyvert. Szíven lötte magát.

Az orvosi vizsgálat véleménye szerint ez a lövés is azonnali halált okozott.

Pongráz Gábor zsebében két levelet találtak. Az egyiket Szigeti Mancsi írta szüleihez. A levél szerint szerette Pongráz Gábort, akitől nem tudott megválni. De Pongráz Gábor munkanélküli volt és katonai kötelezettségeit sem teljesítette még.

Igy semmi remény nem volt rá, hogy egybekelhesse. Ezért inkább a halált választották.

Kéri szüleit, temessék Gábort egy sírba és a temetésen a dési népszerű cigányzenekar muzsikáljon.

Pongráz Gábor öngyilkosságáról ugyanezeket írja, de levelében végrendelkezik is értékei fölött. Biciklijét eladta és ebből a pénzből vásárolta a Steyr revolvért. Kéri, hogy csónakát, amit megtalálnak a Szamos partján, adják el, mert legalább 2500 lejt kaphatnak érte. Mindketten kérik szüleit, hogy bocsássanak meg nekik.

A tragikus végű fiatalokat az egész város részvéte mellett szállították be a városba.

Az utolsó kívánságot, hogy közös sírba temessék el őket, nem teljesíthették, mert Pongráz Gábor görög katolikus, Szigeti Mancsi pedig református.

Pongráz Gábor temetése hétfőn zajlott le és a város lakosságának ezrei kísérték utolsó útjára. Szigeti Mancsit ma temetik.

Stramer S. Jiddis szintársulata

Dési Városi Színházban

Szerdán, május 18-án

Ich will a Kind

zenés vigjáték 3 felvonásban

Csütörtök, május 19-én

Die Nachtkönigin

Háromfelvonásos vigjáték

Megkezdődött a barcánfalvi gyilkosság bünperének a tárgyalása

Izgalmas jelenetek és szembesítések a per tárgyalásán a máramarosi törvényszék előtt

Sighet-Máramarossziget, május 17. (Az Új Kelet tud.) A máramarosi törvényeskedés kedden kezdte meg a barcánfalvi gyilkosság bünperének tárgyalását. A nagyfontosságú tárgyaláson a közönség zsufolásig töltötte meg a termet, amikor a Rath-Botos tanács bevonult. Az ügyészi széklet Vízuc helyettes ügyész foglalta el. A védelmet dr. Lazar Sándor volt törvényeskedési elnök, dr. Chindris Vasile és Klein György látták el. Klein-Kelen György jelenléte városszerzte általános feltűnést keltett, mert a fiatal újságíró, aki a zsidó párt helyi tagozatának titkára, napokkal ezelőtt tette le szigorlatait és iratkozott meg mint ügyvédjelölt az ügyvédi kamarába. Az ügyvédi kamara hivatalból éppen ezt delegálta Kratz Lipót gyilkosainak védőjéül. A magánvádat dr. Székely Menyhért képviselte.

Szándékos emberöléssel vádol az ügyész

A tárgyalás megnyitása után az ügyész a törvényszéki orvosszakértők kihallgatását kéri. Klein György védő Hea elmeorvosigazgató megidézését tartja szükségesnek, hogy Dunca vádlott elmeállapotát felülvizsgálja. A törvényszék az előterjesztést elfogadja. Ezután bevezették a vádlottakat, Dunca Györgyöt, Sima Stefant, Huza Andreit és Mojs Dumitru. A vádirat szerint a négy vádlott december 22-én este behatolt Kratz Lipót barcánfalvi kereskedő üzletébe rablási szándékkal és ott meggyilkolták Kratz Lipót kereskedőt. A gyilkosság nem előre megfontoltan történt, éppen ezért az ügyészség a szándékos emberölés vádját emeli ellenük.

A fővádlott fantasztikus meséje

Ezután Dunca György kihallgatásával kezdetét vette az érdembeni tárgyalás. Dunca György az előzetes vizsgálat során éppen úgy, mint a vizsgálóbíró előtt részletesen beismerő vallomást tett és a büntény rekonstrukciójánál is mindent a leg-törődelmesebben vallott. Most azonban teljes tagadásban volt és fantasztikus mesét talált ki. Eszerint a csendőrségen 10.000 lej és két földterületet ígérték neki, ha vallomással vádlottársait berántja. Nekik ígéretet tettek, hogy majd kihozzák a börtönből. A csendőrök becsapták, mert a földet sem kapta meg. A közderültséget keltő vallomást sűrű ellentmondások között adja elő. A kérdéses éjszakán az erdőbe ment fát vágni, azért kérte nővérétől a fejszét. Az elnöknek arra a kérdésére, hogy mit csinált a fával, azt felelte, hogy elajándékozta.

A vizsgálat megállapításai szerint Dunca valóban este 9-kor indult el hazulról, de a téglagyárnál cinkosajval találkozott és velük indult el Barcánfalvára. Elnök: Ha valóban megfizették, hogy ilyen vallomást tegyen, miért rántotta be önmagát is?

Vádlott: Mert így mondták a csendőrök.

A másik két vádlott is tagad Sima vádlott tagadja a támadásban való részvételt és tanukkal kíván alibit igazolni. Mojs Dumitru ugyanilyen vallomást tesz.

Huza Andrei — a jó hazafi

Huza Andrei, a per legérdekesebb vádlottja, fantasztikus vallomást tesz. Ő volt az, aki a vizsgálat megállapításai szerint Kratz Lipótot fejszével többször fejen sújtotta. A nyomozás során állhatatosan tagadott, csak a vizsgálóbíró előtt tett törődelmes vallomást. Egykor rendőr volt és a nyomozás módjaival tisztában van. A tárgyaláson is rendkívül érdekes vallomást tesz. Mint jó hazafinak, nagyon fáj neki, hogy a máramarosi határszélen napról-napra csempészési botrányok vannak és ezért élet-halál harcot hirdetett a csempészek ellen. Ezért a csempészek minden

Pillér: A 18 karácsonyi szűz, a világirodalom szenzációs ujdonsága, 264 oldal, füze 96, kötve 135 lej. Dreiser „Amerikai tragédia” új propaganda kiadása 3 kötet 1120 oldal 234 lej. „Most már értem a rádiót” 245 képpel 78 lej. Lepage-nál Kolozsvár. Vidékre utárvétel. Kérjen prospektust az új könyvszenzációkról. Lepage-tól.

áron el akarják őt pusztítani. All ez első-sorban a csempészek vezérére. Itt Huza Andrei Schön Dezsőre, az Új Kelet szerkesztőjére mutatott, ami a közönség körében percekig tartó derűtséget keltett.

A láрма elülte után dr. Kiss Tibor törvényszéki orvosszakértő tette meg vallomását. Elmondta, hogy Kratz négy fejsze csapást kapott fejére, a combját revolverlövés érte, ami már elgennyesítette a sebet. Dr. Hea elmeorvosigazgatótól csak az esküt vette ki a törvényszék, szakvéleményét szerdán írásban fogja a törvényszéknek benyújtani, mert csak kedden este vizsgálhatja meg Dunca-t.

Felvonulnak a vád tanui

A vád tanui sorakoztak fel ezután. Pascu Ioan barcánfalvi paraszt, Orosan orvos szolgálja, szemben lakik Kratzék-kal. December 22-én este zajt hallott Kratzék házából. Az ablakhoz rohant és

azon benézve, megpillantotta Dunca-t és Huza-t, akiket határozottan felismert. Az üzletbe kijött Kratz, mire Huza revolverlövését adott le, majd Dunca több fejcsapással sujtott Kratzra.

A szembesítésnél Huza és Dunca tagadnak és hazugságnak minősítik Pascu vallomását. A tanut megesketik. Klein György a megesketés ellen semmisségi panaszt emel, mert a vádlott szemén árpa van és így nem láthat jól. Az indítvány humoros jellegénél fogva fokozta a tárgyalás változatosságát.

Néhány tanut hallgatnak ki, köztük a barcánfalvi orvos szolgáját, aki Pascu-val megegyező vallomást tesz. Huza és Dunca vele szemben is tagadnak, a tanut azonban megesketik. A semmisségi panasz ezúttal elmarad, mert ennek a tanunak a szemén nincs árpa. Kratzék cselédje ismétli meg ugyanezt a vallomást. Dr.

Berko orvosszakértő szerint Kratz koponya-alapi törést szenvedett, a második ütés is halálos volt, a comblövés miatt

pedig vérmérgezés lépett fel, mert a golyóval szövettörmelékek hatoltak a testbe.

Az áldozat leányának megrázó vallomása

Kratz Jetty, az áldozat 18 éves leánya tett megrázó vallomást. December 22-én este négy álarcos ember lépett az üzletbe. Nem vették komolyan, azt hitték, hogy karácsonyi betlehemesek járnak. Ki jött Kratz az üzletbe s csak mikor a jelenet komolyra fordult, rohantak ki. Ekkor már a lövés eldőrdült és a fejcsapások lezuhantak. A tanu kiugrott az ablakon és segítséget hozott.

Kratz Jetty könnyek között mondotta el vallomását. Megeketik. A vád utolsó tanuja Cortea közrendőr, aki elmondja, hogy pár nappal a gyilkosság előtt Huza elfogta az uccán és kölcsönkérte szolgálati revolverét. A kérést elutasította. Mikor később hallotta, hogy a gyilkossággal Huza-t is gyanúsítják, vallomástételre jelentkezett. A nagyfontosságú tanutól kiveszik az esküt. Néhány terhelő tanut hallgatnak még ki, majd megkezdik a védelem tanuinak felvonulását. A védelem tanui alibit igazolnak Huza és Dunca számára, de a kísérletek nem sikerülnek, a tanuvallomások ellentmondóak és zavarosak.

A tárgyalást szerdán délelőtt tíz óra-
kor folytatják.

Zseniális kalandor a XX.-ik században

Egy szélhámos raffinált manőverrel, hamisított bizonyítvány segítségével károsított meg egy kolozsvári ügyvédet

Balint Ioan és a két Bak Imre. Egy hamis táblai bizonyítvány és egy ötvenezer lejes kaució különös története

vállalta az ügyet, de ugyanakkor figyelmeztette Bakot, hogy még több formalitásnak kell eleget tennie.

Bak két nap mulva ismét megjelent az ügyvédnél. Előadta, hogy husvét másodnapján lesz az esküvője és erre a napra feltétlenül szüksége van pénzre. Arra kéri az ügyvédet, hogy

az utalványra folyósítson neki 30 ezer lej kölcsönt és vegye fel távollé-
tében a pénzt.

Flaviu Laurentiu eleget tett kliense kérésének és 27 ezer lejt adott át neki.

Bak nem jelentkezik

Az állítólagos Bak Imre ekkor eltávozott Kolozsvárról. Az ünnep után az ügyvéd felvette a pénzt a pénzügyigazgatóságtól és várta, hogy kliense a pénzt megjeljen.

Miután az állítólagos Bak késett, Flaviu Laurentiu levelet írt Bethlenbe Bak címére és felszólította, hogy a nála levő 23 ezer lej átvételére és a költségek kiegyenlítésére nála megjelenjen.

Megérkezik az igazi Bak

Hétfőn az igazi Bak Imre valóban megjelent Flaviu Laurentiunál, aki a felmutatott iratokból meggyőződött, hogy

egy szélhámosnak áldozatát esett.

Azonnal a rendőrségre sietett az igazi Bak Imrével együtt, ahol megtették ismeretlen tettes ellen a feljelentést. Flaviu Laurentiu pontos személyleírását adott a szélhámosról, mire

Marpozan szubkomiszár azonnal felismerte a személyleírás alapján Balint Ioant.

Közölte ezt a feljelentőkkel. Ekkor Bak Imre elmondta, hogy pár héttel ezelőtt Nagybanján találkozott egy Balint Ioan nevű kolozsvári emberrel, aki azt állította, hogy állami jegyző.

Bak elmondta neki a kolozsvári törvényszéknél elhelyezett kaució dolgát.

Nem adott azonban Balintnak megbízást arra, hogy az ötvenezer lejt felvegye.

Balint-Bak töredelmesen vall

A meglepő vallomásra a rendőrség azonnal körözttette a Kolozsváron tartózkodó Balintot, akit kedden délelőtt elő is vezettek a rendőrségen. A bizonyított tényekkel szemben Balint nem tehetett mást,

minthogy töredelmesen bevallotta zseniális szélhámoságát.

Mikor Nagybanjáról hazajött, itt bizonyítványt hamisított, mellyel megjelent a pénzügyigazgatóságon. A tisztviselők formalitásokat kívántak tőle és azt a tanácsot adták, hogy forduljon ügyvédhez. Így jutott el Laurentiuhoz, akinek Bak nevére szóló, ugyancsak hamisított bizonyítványokat mutatott fel. Mikor az ügyvédtől a 27 ezer lejt felvette, nem mert visszamenni, mert félt, hogy hamisítását esetleg észreveszik.

A zseniális szélhámost kedden délben átkísérték az ügyészségre. A továbbiakban már Flaviu Laurentiu és Bak Imre között kell lefolynia a tárgyalásnak: kit csaptak be itt tulajdonképpen? Az ügyvédet, vagy pedig Bak Imrét?

— Kétfélmillió fonton felüli összegben vásárolt aranyat az angol jegykibocsátó bank. Londonból jelentik: Az angol jegykibocsátó bank 2 millió 012 ezer 666 font értékű aranyat vásárolt, hír szerint a kincstári hivatal számlájára a fontstabilizálási alap céljaira.

— Chaluctelepét létesítettek a bukovinai agudisták. Bukarestből jelentik: Vizsnic közelében az agudisták új chaluctelepét létesítenek, amelynek vezetését Hager vizsnici főrabbi vállalta.

Raktárunkon lévő zsidótárgy könyveket olcsón kiadjuk:

Max Nordau: dr. Kohn — — 25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszméáramlatok tükrében — — — — 25 "
Solem Alejohem: Leégett nemesek — — — — 10 "
Paneth Herman: Utazásom a Szentföldön — — — — 5 "
Marton Ernő: Zsidó nemzet Erdélyben — — — — 5 "

Magyar Színház

Szerdán este: **Tűzmadár**

Csütörtökön este: Hunyady Sándor új darabja:

Bakaruhában és Török Rezső új darabja

Magyar Színház

rendkívül olcsó matinéhely-
árakkal: 10 és 20 lej!

Sándor új darabja:

Menyasszonytánc

Senki szigetén

Egy darab régi Törökország. Ahol még fezt viselnek. Hogyan élnek a törökök Ada Kaleh szigetén? Egykor és ma

Ada Kaleh, 1932 május.

Mintha a Vaskapu bejáratát őrizné, úgy emelkedik a Duna közepén a zöld sziget: Ada Kaleh, a legnyugatibb török kolónia. Nem csoda, ha az egyedülálló, az év jó részében szinte megközelíthetetlen sziget izgatta a nagy regényíró, Jókai Mór, fantáziáját. A „Senki szigete”: Ada Kaleh, a XVIII. század Ada Kelhja. Azé az idő, amikor Ada Kaleh még 3 ország határán feküdt: Magyarország, Románia és Szerbia között. Magyar fennhatóság alatt állott, de bizonyos tekintetben a szultán kegyurasa alá, Orsovával szemben, Kladova, Turnu Severin közvetlen közelében, a szigetet csak a bennszülött török hajósok tudták megközelíteni. Törökök lakták és lakják ma is a szigetet, egy darab régi Törökország...

Mikor kerültek a törökök a szigetre? Semmiféle feljegyzés sem őrizte meg ennek emlékét. A törökök, akik Ada Kaleh szigetén laknak, csak annyit tudnak, hogy apáik, nagyapáik, dédapáik is itt laktak, de hogy mikor és hogyan kerültek „Senki szigetére”, azt nem őrzi a hagyomány. De itt vannak és bizarr foltoi képeznek a Duna közepén háborítatlanul éltek és élnek ma is, megtartván ősi szokásaikat és viseletüket, ők a hajósai, a halászi ennek a Duna-szakasznak, kik a partnak minden részét mindenkinél jobban ismerik. Nem csoda, ha hozzájuk fordult Kossuth Lajos, amikor a 48-as forradalom leverése után menekült a Szent István koronájával és Ali bég, aki majdnem százéves korában halt meg a háború előtt közvetlenül, volt a menekülő hű kalauza.

A múlt században a kis sziget a Monarchia előretolt őrsége volt: a XVIII. században az osztrákok megerősítették Ada Kaleh, kazamattákat, várfalakat építettek őrséget tartottak a szigeten. Négy ágyút is felállítottak és a sárga-fekete zászló lengett az őrtornyon. De az itt letelepedett majdnem 400 török családnak értékes kiváltságai voltak: Ada Kaleh „szabad kikötő”, vámkülföld volt: nem fizetett sem vámot a behozott áruk után, sem adót. Kis földi paradicsom, ahol gyönyörű gyümölcskertek, remek szállók, rózsaligetek virágzottak, ahol egy kis kolónia „dolce far niente”-ben élt. És kitűnően megélte a kirándulók tizezrei keresték fel évente a szigetet, ahol egyszerű török cigarettát, remek rózsadulcsácsát, serbetet, halvát, „szultán kenyereket” lehetett olcsó áron kapni. Minden második házban kávéház ahol a bennszülöttek párologó kávéval szolgáltak fel, a híres „törököt” amit ugyancsak vámmentes kávéból és adózatlan cukorból főztek. Az előkelőbb üzletek mindenféle, Ausztriában készült „török” különlegességet árultak, Ali bég pedig, aki fogatlanul, hosszú, tisztelekre méltó fehér szakállal ült az egyik kávéházban, szívesen elmondta Kossuth Lajos menekülésének és a Dunán való átkelésének a történetét. Ő a fényképeit árulta s a forgalom vetekedett egy-egy mai filmesillag képeinek a forgalmával... A törökök jó gazdák voltak: aranyat gyűjtöttek és egy-egy házban több ezer arany is összegyűlt.

A sziget feje a „kádi” volt, akit a szultán nevezett ki. Ugyancsak a szultán nevezte ki a mecset „műezsin”-jét és papját is. De a fizetésüket is Konstantinápolyból kapták. Évente elzarándokoltak Törökországba, tisztelegtek a szultánnal, aki állandóan érdeklődött a kolónia sorsa felől. Különösen Abdul Hamid viselte szívében a sorsukat és amikor egyszer kiküldöttje meglátta a mecset régi, remek, de már kopott és szakadt szőnyegét, a szultán kegyesen ujjal cserélte fel a szőnyeget. Nem kell mondanom, hogy az új szőnyeg értéke a tizedét sem tette a régiének. De a padisah kívánsága parancs az igazhívó muzulmánok és az adakalehi törökök megköszönték a szultán kegyességét.

A háború ennek az idillikus állapotnak is véget vetett. Ada Kaleh román uralom alá került és elvesztette minden privilégiumát. A fényes portának is egyéb gondja volt, mint a sziget törökjeivel törödni és Ada Kalehra szomorú napok virradtak. Megcsappant az idegenforgalom, nem volt már vámmentes cigaretták és kávé, adózatlan cukor, nem jöttek a vendégek Orsováról. Herkulesfürdőről. A kolónia mindinkább süllyedt. Kezdték kivándorolni és napról-napra kevesebben maradtak Ada Kalehn. Kádi helyett polgármestert kaptak, csak a műezsin tartották meg és az iskolában is csak egy török tanító maradt. Elmentek Temesvárra, Aradra, Bukarest-

be kávéfőzőknek, boltot nyitottak Orsován. A szigeten már nem volt élet. A házakat szerették volna eladni, de nem volt vevő, csak Averescu marsall vett egy házat a szigeten, potom áron, más senkinek sem volt kedve a rózsakertek és a kazamatták árnyékában tanyát verni. Fogyott a lakosság és már pusztulni kezdett a romantika. Küldöttség küldöttség után járt Bukarestben, különböző tervekkel jöttek, de senkinek sem volt ideje a szegény adakalehi muzulmánokkal törödni. Mig végre röviddel ezelőtt megesett a bukaresti uraknak a szíve és a régi kiváltságok egy részét visszakapta a sziget: bizonyos mennyiségű dohányt vámmentesen vihet be, egyes cikkeket után se kell vámot fizetnie, úgy. hogy a régi „punto franco” újra feléled. De kirándulók nem jönnek még így sem. A bárkások, akik ezelőtt vig

kirándulókat szállítottak, most halászmak és fuvaroznak a Dunán és csak néhány család maradt a szigeten. De akik ott maradtak, még megőrizték régi szokásaikat: Musztafa Kemál modernizáló rendelkezései itt nem érvényesek, a férfiak fezt viselnek, a nők bugyogót és fátyolt. A hárem megmaradt, igaz ugyan, hogy többnyire jüségéről ma itt sincs már szó: azelőtt is csak egy-két török engedhette meg magának a luxust, hogy két asszonyt tartson el. A mecset tornyán még felhangzik a műezsin hívó szava és a török, aki Ada Kaleh szigetén várja a fátum beteljesedését, igaz muzulmán áhitattal végzi el istentiszteletét Abdul Hamid új szőnyegén. A régi arab írásjegyeket nem cserélték fel a latin betűkkel és a kis török gyermek az iskolában a román szó mellett szorgalmasan tanulja a régi írásjegyeket. Ada Kaleh ma a régi török világnak jóformán egyetlen hamisítatlan maradványa Európában, amelyet az anyaország modern haladása sem zavart meg. Éli a muzulmán életét, nyugodtan türi a sorscsapásokat és várja, hogy Allah megajátul mazza kitartását és hűségét.

Dr. Kovács Jenő.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este 9-kor: Tűzmadár. A mozinál is olcsóbb matiné helyekkel. Jegyek ára: Páholly 80 lej, minden földszinti jegy 20, valamennyi erkélyjegy 10 lej. Sorozatszám: 220.) Csütörtökön este 9-kor: Bakaruhában. (Ujdonság, először! Hunyady Sándornak, a Feketeszáru cseresznye szerzőjének legújabb, a budapesti Vígyszínházban szenzációs sikert aratott darabja. Utána: Menyasszonytánc. Ujdonság, először! Budapest 100-szor adott énekes játék. Premerbérlet 30. sz. Sorozatszám: 221.)

Pénteken este 9-kor: Mosoly ország. (Dr. Székelyhidyi Ferencnek, a budapesti M. kir. Operaház örökös tagjának egyetlen esti vendégjátéka. Premierhelyárak. Bérletszűnet. Az Antónia előadásának jegyei ráfizetés nélkül érvényesek. Sorozatsz.: 222.)

A cluji Román Opera műsora

Szerda, május hó 18: Aida. Péntek, május hó 20: Carmen. (Szabó Zoltán fellépésével.)

Vasárnap, május hó 22: A cigánybáró.

CORSO-MOZGO MŰSORA

Szerda 3, 5 7 9 órákor: „Sing-Sing”. Szerelmes ördög. Lázadás a Sing-Sing fegyházban. Eredeti felvételek. 3000 szereplő. Fejős Pál gigantikus produkciója. Ezen film rendezésével nyerte meg a filmrendező pályázatán az első díjat. Főszerepben: Heinrich George, Dita Parlo és Gustav Diesel. Ebben a filmben mutatja be a kiöbörögő lázadást, a gépfegyverek örült ropogása, a tankok dühöngő felvonulása, a lejárásdó tragédiák az igazságszolgáltatásnak ad elégtételt e filmben, amely azonban még így is, ahogy van, a humanitás nagy propagandája marad. Műsor előtt a legújabb heti híradó.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, május 18.

Bukarest. 13: Grammfón. Zenekari hangverseny. 14: Grammfón. Hires zenészek. 18: Könnyű és román zene. 19: Hírek, időjelzés, 19:10: Könnyű és román zene. 20: Mitilenu Tramen asszony zongorahang. 21:30: Rádió szkeccs. 21:50: Apostolescu hegedűművész szólószámai. 22:15: Hangverseny.

Budapest. 10:15: A rádió házikvintetteje 10:30: Hírek. 13: Déli harangszó. 13:05: Cigányzenekar. 17: Vándor Iván felolvasása. 18: Előadás a Titanic katasztrófájáról. 18:20: Hangverseny. 19:30: Olasz nyelvtanítás. 20: Vojnich Géza előadása. 21:30: Mándits szalózenekar. 21:35:

Színüelődás a Studióból. Utána cigány zenekar.

Bécs. 20:45: A bécsi szimfonikusok hangv. 23:25: Pauscher zenekar.

Königswusterhausen. 21: Ponchicelli: La Gioconda c. operája.

Varsó. 22:15: Lengyel zene. 24: Táncmuzsika.

Oslo. 21: Zenekari hangv. 23:15: Balalajka. 23:45: Táncmuzsika.

Prága. 20: Puccini Turandot c. operája.

Langenberg. 21: Opera. Utána éjjeli hangverseny.

Beromünster. 21: Zenekari hangv.

Róma. 18:30: Délutáni hangv. 21:45: Cilea L'Arlesiana c. operája.

Stockholm. 23: Modern táncmuzsika.

Belgrád. 18: Zenekari hangv. 22:35: Kamarazene.

Kattowitz. 21:15: Táncmuzsika.

Stuttgart. 21: Operaelődás.

Strassburg. 21:30: Könnyű zene. 23:40: Táncmuzsika.

Brünn. 20:30: Halévy A zsidónó című operája.

Königsberg. 18: A könygsbergi opera zenekara. 19:50: Walter Eggert énekes hangv. 21: Beethoven zongoraverseny, zenekari kísérettel.

APRÓ HIRDETÉSEK

Keresek 3 kövű komplet malomberendezést lehetőleg Henger és Sikszitával, részletes ajánlatokat ármegjelöléssel „Malom” jelige alatt a kiadóba.

Nagyforgalmu cluji ügyvédi irodámhoz társat keresek. Ajánlatokat „Jövő” jelige alatt a kiadóba kérek.

Saját autóval rendelkezem, keresem olyan cikkeket képviseletét, melyeket túramon magammal is vihetek. „Promt” jeligére kiadóba.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácénál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

Fiatál talmudista gyermekek tanítását vállalja ellátásért is. Chimis, rase, gemore, taisyef. Hersch Kind Pata ucca 170.

Orth. kóser libaszir 70 lejért kapható Hunyadiér 8. szám alatt.

Kiadó különbejáratu butorozott szoba komplett hálóval, napos, kertes udvarban, egy vagy két személynek. Cal. Reg. Ferdinand 107., földszint, utolsó ajtó.

Friss töltésű paptamási „LITHYNIA” gyögyvíz érkezett. Kapható mindenütt. Főlerakat: KLEIN SÁMUEL, Cluj, Strada Baritiu 2. Telefoa: 9-47.

SPORT

Jön a Ferencváros!

Cluj-Kolozsvár, május 17. Kolozsvár uccáin kedden megjelentek a Ferencváros mérkőzéseit behirdető öles plakátok. A magyar bajnoksapat, mely éppen vasárnap aratott nagyarányú győzelmet Berlinben, a hét végén Németországból érkezik Kolozsvárra. A csapat turájan Háda, Takács I., Korányi, Lyka, Sárosi, Lázár, Bukovai, Berkessy, Tanczer, Takács II., Turay, Toldi, Kohut, Szedlacek vesznek részt. Ez a névsor a magyar válogatott keretnek megfelelő játékoslistát mutat és így Kolozsvárnak hatalmas attrakcióban lesz része szombaton és vasárnap. Szombaton a Románia, vasárnap az Univeristatea megerősített csapatokkal állanak fel a nagyszerű magyar profi bajnok ellen. A mérkőzések iránt olyan érdeklődés nyilvánul meg, amelyre még aligha volt példa Kolozsváron. Különösen a vasárnapi mérkőzésre vidékről elővételben már több mint ezer jegy kelt el és a vidéki városokból valóságos népvándorlás indul meg Kolozsvárra. A vasárnapi program érdekessége lesz a Hagibbor Hazenna női csapatának bemutatkozása. A Kolozsváron még nem látott sport iránt máris nagy az érdeklődés.

Hétfői sporteredmények

Cluj-Kolozsvár, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A magyar ünnep második napján a vidéken és külföldön érdekes sport események játszódtak le. Meglepetést kelt, hogy az Univeristatea nagyszabású szereplésének második napján váratlanul és igazságtalan vereséget szenvedett a HTV csapatától, bár az egész mérkőzés alatt állandó fölényben volt. Részletes eredmények:

Nagyszabású HTV—Univeristatea 3:2 (3:2). Az egyetemiek első perctől kezdve nagy fölényben voltak és az induláskor az U. nagyarányú győzelmét várták. Az előző napi győzelem után azonban az Univeristatea elbizakodottan játszott, védelme súlyos hibákat követett el, csatársora gólképen volt, azokon kívül a bíró igazságtalan ítélkezései elnyomták a csapatot. A bíró az egyik gólt nem adta meg. Az egyetemiek góljait Stanojev és Sepi lötték.

Arad. Dusan-Silny—Olimpia. 7:2 (1:1). A jóképességű Olimpiának a verseci csapattól elszenvedett súlyos veresége nagy meglepetés.

AAC—Glória 3:1 (2:0).

Temesvár. TAC—Moravska Slavia (Brünn) 2:1 (2:0). A brünni vendégcsapat második meccsét is elvesztette jóképességű amatőr ellenfele ellen.

Resica. UDR—Budai 11 3:0 (1:0). A budai csapatot kimerítette a farszító tura.

Brassó. Brasovia—CFR 0:0. A bajnokság derbyje.

Külföldi eredmények

Bécs. A pünkösdi labdarugótornán a WAC kiváló együttesének győzelmét hozta. Az újra gyenge zseriájában levő Hungária a Rapid elleni mérkőzését is elvesztette 4:1 arányban. A futballtorna helyezései a következők: 1. WAC. 2. Slavia. 3. Rapid. 4. Hungária.

Budapest. A háromnapos nemzetközi uszó- és vízpolóverseny jó eredményekkel végződött. A vízpolótornát Magyarország A. csapata nyerte, a második helyen hagyta a B. csapatot. 3. Csehszlovákia. 4. Ausztria.

Az uszóversenyeket a nagy érdeklődés jegyében tartották meg, a kezdődő szezonot tekintve véve, feltűnő jó eredményekkel. Halasi Olivér az 1000 méteres távon 13 p. 47.6 mp. idővel új országos rekordot állított fel. A százméteres gyors uszásban dr. Bárány 1.004 mp. alatt győzött Székely előtt. A 100 m. hátuszásban Deutsch, a német európai bajnok győzött 1 p. 13.8 mp. alatt, nagyszerű idővel. A 200 m. gyorsuszást dr. Bárány 2 p. 19.6 mp. alatt nyerte, a 200 m. hátuszásban Deutsch győzött 2 p. 45 mp. alatt, a második a fiatal Bicskey III. lett, aki 2 p. 48 mp. idővel alig maradt el bátyja rekordja mögött. A 100 m. melluszásban Hild UTE 1 p. 21 mp. alatt győzött.

ERŐDÖTÉS AZ ÜZLET LELKÉBEN
ERŐDÖTÉS AZ ÚJ KELETBEN

Rom
5 nap van
amely Bu
lesz meg

Keresked

Cluj-Kolozsvár,

Főelá

HIR

Gorgul

Hogy is szokták mo
dők csinálták a hábor
tők a forradalmat, a
kommunizmust, — m
csináltak.

Hát jó na. De mi kö
nek Doumer haláláho
zón nem lehet mondan
ur halálát is a zsidók
? — Zajos té
ebben is részük volt
Nem tetszik hinni? —

A párizsi „Actions
monarchista-fasiszta-
mita lap részükkel
rint: „a szerencsétlen
rénylő nem egyéb, m
lékens Henry Torres.
részére, kinek hírnevét
barth, Petljura gyilk
ra.”

Szóval: nem az oro
is a cseka, hanem —

Milyen korlátolt és
ez a világ! Mig a pá
lini rendőrök csapat
hajszolják a francia
meggyilkolásának
egész világ össze-viss
ki és mi rejtőzik a g
mögött, — addig a
„Actions” egyetlen v
riti az egész rejtély t
Ugy van! Stimm
„Actions”-nak. Ime,
sítás. Ami mindent
van:

„A merénylet rövi
köszöntése előtt törté
összes párizsi zsinag
tak a zsidók az elnö
Azaz nem is az e
hanem Gorgulovért,
gulovért, hanem a
Hogy a szerencsétle
ens legyen és a zsi
nagyra nőjjon.

De várjunk csak.
mel. A „Le Journal”
ni egészen más van.
barátunk nem is ol
zsidóknak. Ellenkez
Mégpedig a javábo
rénylet elkövetése e
surát adott közzé,
kifejti a „nemzeti
szag” programját.
ezt hirdeti: „Egyet
hivataltba jutni az
szagban. Ha pedig
ből zsidót, vagy kor
ának meg Oroszoz
az orosz nemzeti p
amelynek ura én va

Román Állami Osztályosorsjáték

5 nap van még a második osztálynak a kuzásáig, amely Bukarestben a Fundația Universitara Carol I. május 24. és 25-én lesz megtartva. Ujtsa meg rögtön sorsjegyét a gyűjtőjénél, hogy a második osztálynak nyereségein, mely 9,685.000 leiből áll, résztvehessen

FŐELARUSITÓ:

Kereskedelmi Hitelintézet R. T.

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér) No. 20.

FŐELARUSITO:

„Takarékosság” R. T.

Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand (v. Wesselényi Miklós-utca) No. 7.

Főelárusító: Banca Ilescu S. A. & Co., Dr. N. Ligethy Cluj, Strada Regina Maria No. 42.

A nyert összegekért nem kell Bukarestbe mennie, tekintet nélkül az összeg nagyságára a nyereményeket a Banca Ilescu S. A. pénztárat Clujon fizeti

HIREK

Gorgulov

Hogy is szokták mondani? — A zsidók csinálták a háborút, zsidók csinálták a forradalmat, a kapitalizmust, a kommunizmust, — mindent a zsidók csináltak.

Hát jó na. De mi közük van a zsidóknak Doumer halálához? Azt már igazán nem lehet mondani, hogy a jó öreg halálát is a zsidók okozták?

Nem? — Zajos tévedés. Mert még ebben is részük volt a zsidóknak.

Nem tetszik hinni? — Tessék itt van: A párizsi „Actions Française” című monarchista-fasiszta-keresztény antiszemita lap vezércikkét írt erről. És eszezték: „a szerencsétlen Gorgulov, a merénylő nem egyéb, mint egy újabb jó társ Henry Torres, a zsidó ügyvéd felesége, kinek hírnevét Salom Schwartz North, Pettjura gyilkosa csapta magasra.”

Szóval: nem az orosz emigráció, nem a cseka, hanem — a zsidók.

Milyen korlátolt és milyen ostoba is az a világ! Mig a párizsi, prágai, berlini rendőrök csapatai eszeveszetten hajszolják a francia köztársasági elnök meggyilkolásának hátterét, míg az egész világ össze-vissza találgatja, hogy ki és mi rejtezik a gyilkosság gázta mögött, — addig a zseniális francia „Actions” egyetlen vezércikkben felderíti az egész rejtély titkát.

Ugy van! Stimmel! Igaza van az „Actions”-nak. Ime, egy másik tudósítás. Ami mindent igazol. Tessék itt van:

„A merénylet röviddel a szombat befejezése előtt történt. Péntek este az összes párizsi zsinagógákban imádkoztak a zsidók az elnök felépüléséért...”

Azaz nem is az elnök felépüléséért, hanem Gorgulovért, illetve nem is Gorgulovért, hanem a zsidó Torresért. Hogy a szerencsétlen Gorgulov jó klens legyen és a zsidó fiskális újra magyira nőjön.

De várjunk csak. Valami mégse stimmel. A „Le Journal” tulsó oldalán valami egészen más van. Eszerint Gorgulov barátunk nem is olyan jó barátja a zsidóknak. Ellenkezőleg: Antiszemita.

Mégeddig a javából. Röviddel a merénylet elkövetése előtt szenzációs broúrát adott közre, amelyben szélesen kifejtte a „nemzeti keresztény Oroszország” programját. És ez a program azt hirdeti: „Egyetlen zsidó sem fog hivatalba jutni az eljövendő Oroszországban. Ha pedig valamelyes tévedésből zsidót, vagy kommunistát választanának meg Oroszország elnökévé, úgy az orosz nemzeti paraszti hadserege, amelynek ura én vagyok, el fogja csapni helyéről azt az elnököt.

Azoknak a zsidóknak azonban, akik velünk együtt akarnak dolgozni az orosz nemzeti reneszánsz művén, a hajszálát sem fogjuk meggörbíteni. Istenem, segítség! Palesztinában zsidó államot építsenek fel...”

Istenem, segítség! Gorgulov, a merénylő, a gyilkos, a forradalmár, az emigráns, a költő, az örült... még ő is... A mi barátunk... Segíteni akar a zsidóknak!

Hogy is írja Levin? „Ujjonghatsz népem, szerencséd örök.” (d. h.)

— Zivatarok várhatók. Budapestről jelentik: A Meteorológiai Intézet időjárás-ronóza szerint nyugat felől zivatarok várhatók élénkebb széllel és átmeneti lehűléssel; keleten változás az időjárásban egyelőre nem valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délelőtt 24 fok Celsius volt.

— Macdonald vidéki üdülésre megy. Londonból jelentik: Macdonald tegnap látogatást tett egyik orvosánál. A miniszterelnök a napokban orvosi kíséret mellett hosszabb ideig tartó üdülésre elutazik Londonból vidékre.

— Vasúti katasztrófa Németországban. Berlinből jelentik: A Köln—Hamburg vonalon közlekedő gyors Bremen főpályaudvara közelében kisiklott, 10 utas sebesült meg, köztük hárman súlyosan. A kiküldés valószínű oka a sineknek a hirtelen beállott hőmérsékletváltozás folytán történő térfogatváltozása.

— Orvosi hír. Dr. Farkas Tibor sebész-nőgyógyász és Dr. Farkas László szemész rendelőküket a Cal. Reg. Ferdinand 30., I. em. alá (volt Széki palota) helyezték át. Rend. 2—5 óig.

— A nyomdászok és könyvkötők gyűlése. A kolozsvári nyomdatulajdonosok és könyvkötőmesterek az ipartelepben levő együttes szakosztálya azt a határozatot hozta, hogy munkát ezentul csak úgy vállalnak, ha a megrendelők a rendelkezés feladásakor az összeg felét előre kifizetik, míg a maradvány a szállításkor fizetendő.

— Uccát neveznek el Párizsban Doumer elnök nevével. Párisból jelentik: A városi tanács legközelebbi ülésén indítványt fognak előterjeszteni aziránt, hogy a gyilkosság áldozatául esett Doumer elnök nevével Párizs egyik nagy és szép utcáját nevezzék el.

— Ideges embereknek és lelkibetegeknek az enyhe természetes Ferenc József keserűvíz rendes bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyteret teremt.

— Kigyulladt egy óceánjáró hajó. Párisból jelentik: A Keletázsia—Marseille közötti utasforgalmat lebonyolító George Philipare francia óceánjáró az indiai óceánon, nem messze a keletafrikai Cap Guardafuitól tűz támadt. Segélykérő jelre két angol gőzös sietett az égő hajó utasainak segítségére. 600 utas közül kétszázötvenet sikerült megmenteni. A többiek sorsáról egyelőre nincsen hír. Az utasszállító hajó most tette meg 20-ik keletázsiai útját. Ezuttal Jokohamából igyekezett Indokina partvidéke érintése után Marseille felé.

— Hitközségi elnökválasztás. A marosvásárhelyi ort. hitközség e hó 17-én megtartott ülésében elnöknek Mandl Mórt választotta meg, aki a hitközség elnöki tisztét már több ízben viselte.

— Orvosi hír. Med. univ. W. Dr. Rapaport Hella fogorvos külföldi tanulmányjáról visszaérkezett és rendeléseit tovább folytatja. Uránia palota II. emelet.

— E hét végén lesz döntés a német hadügyi tárca betöltésének kérdésében. Berlinből jelentik: Groener hadügyi tárcáról történt lemondása ügyében nincs még elnöki döntés. Ugy tudják, hogy Brüning a hét végén Neudeckből visszatérően magával fogja hozni az elnöki elhatározást.

— Cionista diénet. A Zs. N. Sz. helyi csoportja ma, szerda este 9 órai kezdettel a City közteremben tartja meg heti diénetjét. Előadást tart Péterfi Endre, a Zs. N. Sz. központi főtitkára „Palesztinai földpolitika” címmel.

— Meghalt dr. Victor Onisor. Bécsi távirat jelenti, hogy az egyik szanatóriumban váratlanul meghalt dr. Victor Onisor professzor, a kolozsvári egyetem jogi fakultásának professzora. Az elhunyt Naszód megyéből származott el, az egyesülés után a Consiliul Dirigenés főtitkára, majd a belügyi tárca vezetője volt. Utóbb a liberális párt tagja volt, de a Károly király visszatérésével kapcsolatos események miatt kilépett a pártból és teljesen visszavonult a politikától. Közigazgatási és pénzügyi jogot adott elő a kolozsvári egyetem jogi karán. Az utóbbi időben gyengélkedett, hónapok óta lakását őrizte, de beteg is ragaszkodott hallgatóinak levizsgáztatásához. Két héttel ezelőtt Bécsbe utazott, hogy szívbját kezeltesse. A bécsi professzorok intervenciója azonban már nem segíthetett. Halála általános részvételt keltett.

— Színész- és artista-vizsga volt hétfőn délután a Román Opera tánctermében nem éppen meghívott, de hivatalos közönség előtt. Színészek, énekesek, táncosok, artisták, sőt egy konferanszié előtt, aki aztán kilépett a közönség sorából és bemutatta „művészetét”. Négytagú bizottság előtt zajlott le a vizsga. A művészetügyi minisztérium két küldötte, a kolozsvári rendőrkésztor és Vanciu, a színészszindikátus titkára előtt. Nők és férfiak, fiatalok és élemedettek, jó tehetségek, közepesek és bizony gyöngécskék, sem színpadra, sem bár-parkettre valók. Bűvész is volt, kiröpített és visszaröpített galambokat a cilinderébe. A sok vizsgázó közül két nő, egy férfit kell kiemelni, a tizenöt éves Líregi Máriát, akinek spicces-táncából elbájoló eredetiség áradt és Csonkás Ica, egy két évvel idősebb artista-leányt. Penescu-tanítványt. Csupa izom, csupa harmónia a teste és csupa izlés a teljesítménye. A férfiak közül Berkovics Dániel, egy aradi fiatalember vizsgázott tomboló siker mellett. Érces, hatalmas tenorja parázslik színeken és lírában. Eddig két-három koncertje volt és műkedvelő-kei játszott. Ezentul? Bizonyára kapnak rajta a színigazgatók. Bár saját érvényesülése érdekében jó lenne, ha a külföldre menne és képezetné a hangját. (sz. i.)

NAPRÓL NAPRA

A berlini városi opera vendégfellépésekre szerződött Patakay Kálmán, aki a szezon néhány hónapján át fel fog lépni Berlinben, amikor bécsi kötelezettségei engedni fogják.

Seversky londoni jazz karmester és zenekara naponként minden délelőtt repülőgépen Deauville franciaországi fürdőhelyre utazik, ahonnan a késő esti órákban térnek vissza Londonba egyik éjszakai tánclokáiban való szereplésre.

Nincs kizárva, hogy Amerika sem lesz abban a helyzetben, hogy 400 olimpikont vonulasson fel Los-Angelesben, mert a pénzügyi válság miatt a szükséges 350 ezer dollárt aligha tudják összehozni.

Ujabbán Angliában divatba jött, hogy a hölgyek a hajukba a halánték táján ósz hajfürtöket tűznek. A Buckingham palotában több fiatal főrangú hölgy, akiket akkor mutattak be az uralkodó párnak, szintén ilyen mesterseges ósz hajsávot viselt.

Az amerikai filmiparban fuziók létrehozatalával kísérleteznek, mert a világgazdasági válság és a hangosfilmek nyelvbéli korlátozottsága miatt még a legtokeerősebb vállalatokat is megrendítette.

Chaplin betegségéből felépülve a japán Kobeba érkezett. A pályaudvaron óriási tömeg várta, úgyhogy háromszáz rendőr alig tudott rendet tartani. A filmszínész tiszteletére számos ünnepeket és estélyt terveztek, de ő csak a közlekedési miniszter bankettjén hajlandó résztvenni, a többi meghívásokat elhárította magától.

Egy Moriel James nevű négyéves leányka négytagú turista kíséretében megmászta Ujzeland legmeredekebb hegyét, az Egmontot. Az utat úgy fel, mint lefelé minden segítség nélkül tette meg.

Az angol birodalmi rádióállomás építése alatt van. Ez az állomás meg fogja valósítani rádió révén a kulturális kapcsolatokot a világbirodalomban szétosztott angolokkal.

Az angol főváros közelében lévő Ted dington új stúdiójában a napokban megkezdik Reinhardt Miracle-jának hangosfilm felvételeit.

Népszavazással döntenek Svájcban a köztisztviselők fizetése csökkentésének kérdésében. Londonból jelentik: A Daily Express szerint Svájcban népszavazással fogják eldönteni a köztisztviselői fizetések csökkentésének kérdését.

Kolozsvár a Ferenc-öles plakamely éppen a győzelmet metországól pat turáján lyka, Sárosi, Fáncher, T... Szedlaecek magyar vá-játékoslistát ak hatalmas baton és va-ia, vasárnap tt csapatok-magyar profi iránt olyan amelyre még ron. Különö-vidékről elő-jegy kelt el lóságos nép-várra. A va-lesz a Hag-nak bemutat-nem látott érdeklődés.

nyek (Az Új Ke-második nap-érdekes sport Meglepetést nagyszébeni ján váratlan zenvedett a ész mérkőzés

ersitatea 3:2 ertől kezdve er induláskor t várták. Az n azonban az j játszott, vé-tt el, csatár-akivül a bíró-omták a csa-em adta meg, ojev és Sepi

ia. 7:2 (1:1). a verseci csa-eresége nagy

szka Slaviz ünni vendég-elvezette jó-ellen.

B:0 (1:0). A e a farszító

0. A bajnok-ek rugótornán a győzelmét hoz-pan levő Hun zőzését is el-futballtorna WAC. 2. Sla-

s nemzetközi eredmények-nát Magyar-második he-Csehszlová- gy érdeklődés kezdődő sze-ő jó eredmé-1000 méteres ujj országos méteres gyors p. alatt győ- hátságban ajnok győzött erü idővel. A any 2 p. 19.6 hátságban alatt, a má-lett, aki 2 p. el bátyja re-melluszásban győzött.

LET LELKE

